

OSMO TIILILÄN TEOLOGIAA VIII Väinö Hotti

Teh. Vhn

(nettikuva)

Tietoja

Kuvaus

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perusta-lehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Synty: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#),

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

(nettikuva)

Tietoja

Kuvaus

Osmo Antero Tiililä toimi Helsingin yliopiston dogmatiikan professorina 1939–1967. Hän oli paitsi professori ja tutkija myös tuottelias kirjoittaja ja suosittu kristillinen puhuja, joka kokosi suuret kuulijajoukot. Hänen kiinnostuksensa tutkijana suuntautui erityisesti herätysliikkeisiin. [Wikipedia](#)

Synty: 3. maaliskuuta 1904, [Tampere](#)

Kuoli: 16. joulukuuta 1972, [Helsinki](#)

Kirjat: [Elämäni ja kirjani](#), [Syvällä kulkee väkevä virta: valitut runot](#), [Antti J. Pietilä: kiistelty kirkonmies](#)

OSMO TIILILÄ

Evangelisen liikkeen erehdys

”Evangelisen liikkeen erehdyksenä Tiililä piti opetusta koko maailman autuudesta eli yleisestä vanhurskauttamisesta. Teologisesti kyseessä oli sovituksen ja vanhurskauttamisen samastaminen. Tiililän mukaan yhteys muiden kanssa oli mahdollista vasta kun evankeliset tekevät erehdyksestään parannuksen” (391) ...

Nuorille teologeille

”Ensimmäiseksi Tiililä totesi, että teologiassa emme ole tekemisissä vain jonkin aatteen, opin tai elämänkatsomuksen, vaan itse elävän Jumalan

kanssa. Jumalan ilmoitus ei ole vain totuuksien ilmoittamista vaan Jumalan dynaamista puuttumista historiaan” (393).

”Tästä syystä Tiililän mukaan tuli teologien valmistautua kutsumustyöhönsä ”pyhällä pelolla ja vavistuksella” (394).

*”On oikeastaan järkyttävän uskallettua olla teologi”, totesi Tiililä. ”Teologin on muodostettava käsitteellisiä selvittelyjä Jumalan ilmoituksen sisällöstä.” Vaikeus alkaa siitä, kun ”Jumalan läsnäolo karistaa pölyt opinkappalten päältä ja kun osat vaihtuvat: **minä en enää tutki, vaan minua tutkitaan.** Mutta kun minunkin sitten on tutkittava, teen sen tietoisena siitä, että olen tekemisissä elävän Jumalan enkä hänen muistojensa kanssa” (394).*

*”Toisessa kirjeessään Tiililä kehotti nuoria teologeja määrätietoiseen ja **perusteelliseen opiskeluun ja kolmannessa ihmettelyyn uskon keskeisimpien peruskysymysten äärellä” (394) ...***

*”Voi meitä, jos olemme **laiskoja teologeja, joiden ajatus kulkee vain totunnaisia, kuluneita latujaan** ja joilla on sovinnaiset ympyränsä, joiden särkemistä he tuskallisesti pelkäävät.” Tiililä jatkoi, ettei hän tällä tarkoita mitään kristinuskon sisällön muuntelua ihmisen maun mukaiseksi. Mutta totuutta tuli etsiä niin kuin etsii se, jonka koko elämä riippuu löytämisestä” (395).*

*”Viimeisessä kirjeessä Tiililä varoitti kristittyjen keskinäisistä erimielisyyksistä ja **varsinkin pitämästä vain omaa joukkoa ainoana oikeana” (394-395) ...***

Eronneiden vihkiminen

(nettikuva)

*”Nyt kirkkolakikomitea oli laatinut vuoden 1948 kirkolliskokoukseen ehdotuksen, jonka mukaan ”avioeron saanutta henkilöä, jonka edellinen avio-
puoliso on elossa, voi pappi omantunnon syistä kieltäytyä vihkimästä ja hänen siviiliavioliittoaan siunaamasta”. Useat synodaalikokoukset olivat päätyneet jyrkemmälle kannalle ja edellyttivät, et-
tä **vihkimisestä kieltäytymisen tulisi olla päälinja.** Kun asiasta käytiin kirkolliskokouksessa lähete-
keskustelu valiokuntaan lähettämistä varten, **Tii-
lilä asettui kannattamaan tätä jyrkempää linjaa***

*”Siviilivaliokunta päätyi ehdotukseen, jonka mukaan ”avioeron saanutta henkilöä, jonka edellinen aviopuoliso on elossa, älköön vihittäkö kirkolliseen avioliittoon älköönkä hänen siviiliavioliittoaan siunattako, jollei pappi katso siihen olevan erittäin painavia syitä”. Kirkkolakikomitean esittämästä poikkeuksesta oli näin tullut yleinen linja. **Tiililä piti uutta ehdotusta hyvänä ja asettui kannattamaan sitä.** Hänen mielestään ei tullut olla niin huolissaan kansankirkon asemasta tai pappien omastatunnosta, vaan tuntea tuskaa siitä, ettei Jumalan sanaa noudateta. Valiokunnan ehdotusta kannattivat puheenvuoroissaan myös monet muut, piispoistakin ainakin Malmivaara, Gulin ja Sormunen. Erkki Kurki-Suonio totesi, **ettei vanha kirkko milloinkaan, ei edes Konstantinuksen aikana, hyväksynyt eronneiden uusi avioliittoa.** Kirkkolakikomitean ehdotusta kannattivat Virkkusen ja Tapanisen lisäksi lääninrovasti Kylänpää ja hovioikeuden-neuvos Alestalo” ...*

Äänestystulos taisi yllättää itse kirkolliskokouksenkin. Äänin 104-7 kirkolliskokous hyväksyi valiokunnan ehdotuksen, jonka mukaan ilman erityisen painavia syitä eronneita ei enää vihittäisi. Tulosta voidaan pitää erityisesti voittona Tiililälle ja Simojoelle, joiden puheenvuorot vaikuttivat sekä valiokunnan kantaan että sitten koko kirkolliskokoukseen.

*Eronneiden vihkimisasiä sai yllättävän käänteen, kun **presidentti Paasikivi ei allekirjoittanut uutta lakia,** vaan jätti sen maaliskuussa 1949 raukeamaan, koska katsoi sen kaipaavan vielä harkintaa. Tiililä piti asiaa valitettavana. Hän kirjoitti, että huhujen mukaan joku vaikutusvaltainen henkilö kirkon taholta olisi vaikuttanut presidenttiin. Arveluissa mainittiin **Aleksi Lehtonen ja Paavo Virkkunen**” (399-401).*

- Tässä tulee selvästi esille valtiovallan rautainen ote kirkkoon jo 1950-luvulla. **Kulissien takaiset kirkon sabotaasivoimat ottivat valtiovallan avukseen päämäärään pääsemisekseen.** Naispappeuskysymyksen käsittelyssä lienee valtiovalta myös näytellyt tärkeää osaa - kulissien takana.

Kristinopin käsittely

”Toinen vuoden 1948 kirkolliskokouksen asia, jossa Tiililä oli aktiivinen, oli uuden katekismuksen hyväksyminen” (401).

*”Kirkkokäsityksessä annettiin Tiililän mukaan **väärä kuva, kun kirkon jäseniksi mainittiin kaikki kastetut...Tunnustuskirjojen mukaan vain Kristukseen uskovat kastetut ovat kirkon todellisia jäseniä. Kasteen kohdalle Tiililä kaipasi mainintaa uudestisyntymisestä sekä lapsikasteen voimakkaampaa perustelua...Hän esitti lisäksi omaa kohtaa uudestisyntymisestä***” (401).

*”Eskatologiaa käsittelevään kohtaan Tiililä kaipasi mainintaa **tuhattu-**vuotisesta **valtakunnasta**”* (401).

*”Kirkolliskokouksen lähetekeskustelussa piispa **Eino Sormunen** sanoi, että hän on kirjoittanut kristinopin kolmeen kertaan neljän vuoden aikana ja tämä uusin versio on pedagogisin ja psykologisin, mutta samalla teologisesti heikoin”* (402).

*”Varsinainen työskentely tapahtui katekismusvaliokunnassa, johon Tiililä kuului...Valiokunnassa oli kaksi linjaa. G.O. Rosenqvist ja Martti Haavio vaativat kansantajuisuutta, **Tiililä luterilaista oppia**”* (402).

”Tiililän osaksi tulleista ”läksyistä” hän muisteli erityisesti vanhurskauttamista koskevaa pykälää, jonka sanamuodon hän laati Hamburger Börs -hotellissa omassa huoneessaan” (402).

”Tiililä oli merkittävällä tavalla vaikuttanut kristinopin sisältöön ja siihen, että useat lähetekeskustelussa mainitut puutteet tulivat korjatuiksi” (402).

”Tiililällä oli aktiivinen rooli valiokunnan työssä. Tiililän panos näkyi selvästi edellä mainitun vanhurskauttamisopin lisäksi kirkko-oppia ja eskatologiaa käsittelevissä kohdissa” (402-403).

*”Kaiken kaikkiaan vuoden 1948 kirkolliskokous kuului Tiililän elämän huippuhetkiin. Hän oli teologisen tiedekunnan dekaanina saanut olla sanomassa painavan sanansa **sekä katekismusuudistuksessa että eronneiden vihkimisasiassa**, ja molemmissa voinut merkittävällä tavalla vaikuttaa lopputulokseen”* (403).

Teinien teologia

”Teinien teologia, joka ilmestyi 1949, ei todellakaan ollut helppo. Tavoitteena oli päästä aiempien dogmatiikan oppikirjojen määritelmiin keskittyvästä otteesta enemmän uudemman pedagogiikan suosimaan keskustelua ja mietiskelyä ruokkivaan muotoon” (413).

”Armonjärjestykseen ja henkilökohtaiseen Jumala-suhteeseen keskittyminen oli tietoinen valinta” (413).

”Eskatologiassa Tiililä puhui tuhatvuotisesta valtakunnasta vain petiittikappaleessa, mutta erotti varsinaisessakin tekstissä Kristuksen toisen tulemisen ja kaikkien kuolleiden ylösnousemuksen” (413-414).

”Kansankirkko hän piti parhaimpana kirkkomuotona, ”mutta kansankirkossa tulee muodostua uskovien piirejä (ecclesiola), joissa saadaan kokea seurakunnan hengellistä yhteyttä” (414).

- Tällä kohden on syytä huomauttaa, ettei Tiililän aikaan kansanvalta ollut vielä konkretisoitunut. Kansalla oli vain ”nimellinen” valta. Kansankirkko oli vain nimellisesti kansankirkko, jossa valta oli kuitenkin suhteellisen harvoilla. Tämän jälkeen mm. lainsäädännöllisin toimenpitein on autettu kansaa pääsemään vallankahvaan. Pikku hiljaa kansa ohjailee kirkkoa samalla tavoin kuin valtiotakin. Näin Tiililän myönteistä arviota ei voida suoraan siirtää nykyiseen kansankirkkoon. – Tänään kansa vie kirkkoa kuin ”pässiä narussa” (Vhn huom!).

Systemaattinen teologia

”Tiililän pääteos Systemaattinen teologia ilmestyi kahdessa osassa 1950-luvun alussa, ensin johdanto-osa a 1951 ja sitten varsinainen dogmatiikka kolme vuotta myöhemmin” (414).

”Tiililä jakoi modernin teologian karkeasti kahtia: liberaaliin ja positivistiseen teologiaan. Jälkimmäisellä hän tarkoitti juuri tuota Jumalan ilmoituksesta lähtevää tutkimusta. Edellisen lähtökohtana hän piti sitä, että teologinen tutkimus on samankaltaista kuin muukin tutkimus” (415).

”Teologia seurakunnan funktiona ei tarkoita, että sen tehtävänä olisi pönkittää kirkon oppia. Auktoriteettina on Jumalan ilmoitus ja seurakunta pitää sitä auktoriteettinaan” (415) ...

Barthiin ja Heimiin tukeutuminen

(nettikuva)
KARL BARTH

Tietoja

Karl Barth oli vaikutusvaltainen sveitsiläinen reformoitu teologi. Pastori Barth oli yksi niin sanotun uusortodoksisen liikkeen keskeisistä ajattelijoista. Jossain vaiheessa Barth kehitti Friedrich Gogartenin kanssa dialektista teologiaa. [Wikipedia](#)

Syntyi: 10. toukokuuta 1886, [Basel, Sveitsi](#)

Kuoli: 10. joulukuuta 1968, [Basel, Sveitsi](#)

Vaikutteiden lähde: [Friedrich Schleiermacher](#), [Søren Kierkegaard](#),

”Teologian tehtävä ei ole Barthin mukaan tyydyttää ihmisen älyä tai uskonnollisia tarpeita, vaan ottaa vastaan, totella ja viedä eteenpäin sanomaa. Tässä korostuksessa, jonka mukaan mikään muu kuin ilmoituksesta lähtevä teologia ei ole teologiaa, Tiililä koki sukulaisuutta Barthiin” (417).

”Barthin teologian vastakohtana Tiililä piti Lundin teologiaa...Hänen mukaansa oli outoa, kun teologit totesivat, ettei Jumalasta voi sanoa mitään...Tiililä toisti myös väitteen, että kun ei enää voi sanoa mitään Jumalasta, vaan tutkitaan ainoastaan käsityksiä hänestä, koko teologia katoaa ja muuttuu uskontotieteeksi. Tässä oli Tiililän lundilaisuuskritiikin ydin” (417).

”Kun Lundin teologia erotti uskon ja tiedon, Brunner puolestaan liitti ne läheisesti yhteen ja katsoi koko teologian lähtevän uskontiedosta. Kaiken teologian perustana oli hänelle Jumalan ilmoitus, ja sen harjoittamisen edellytyksenä persoonallinen usko” (417).

”Heimin mukaan **uskon ja tieteen välillä ei ole ristiriitaa**, koska tiede ei ulotu uskon alueelle” (418).

”Tiililän oma ratkaisu oli, että teologia eroaa muusta tutkimuksesta, koska se rakentaa Jumalan ilmoituksen varaan ja **tuolle ilmoitukselle voidaan rakentaa vain uskossa**” (418).

”Tiililän mukaan evankelisen ja katolisen teologian normatiivisuus poikkesivat toisistaan siinä, että **evankelinen perustaa normatiivisuuden evankeliumiin ja katolinen kirkkoon**” (418) ...

Tunnustusten merkitys on siinä, että **niissä kiteytyvät vuosisatojen kuluessa koetellun uskonelämän perusoivallukset**. ”Niissä lausutaan, minkälainen raamatuntulkinta on todettu ilmoituksen kokonaisuuden kannalta asialliseksi ja samalla kokemuksen vahvistamaksi” (419) ...

”Yleinen ilmoitus voidaan Tiililän mukaan ymmärtää oikein vasta **erityisestä ilmoituksesta käsin** samoin kuin Vanha testamentti avautuu Uudesta testamentista” (419) ...

”Liberaaliteologian ongelma oli Tiililän mukaan siinä, että **se keskittyy etsimään Raamatun erehdyksiä**” (420).

”Tiililä torjui ajatuksen, että **Raamatussa vain osa olisi Jumalan ilmoitusta**...Inspiraatio on johtanut kirjoittajat ilmoituksen tarkoituksperien kannalta oikeisiin ilmaisuihin” (420).

”Tiililä ei hyväksynyt roomalaiskatolista näkemystä, jonka mukaan **Raamatun kaanon perustuisi kirkkoon**. Vaikka kirkko vahvasti kaanonin rajat, kaanonin olemassaolo ei perustu kirkkoon vaan kirkon olemassaolo kaanoniin” (420).

”Vanhan testamentin kohdalla Tiililä **kritisoi Gulinia**, jonka mukaan **se Vanhan testamentin aines, joka ei kestä Uuden testamentin loistetta, ei enää ole sitovaa**. Tiililän mukaan vanhan liiton valo ei vielä ole lopullista, mutta se viittaa täyttymykseen. **Kristus on Vanhan testamentin ymmärtämisen**, ei sen hylkäämisen avain. Kiistelty alkuhistoria on Tiililän mukaan **taaksepäin katsovaa profetiaa**. Ihmekysymyksessä Tiililä arvosteli ankarasti Bultmannin Entmythologisierung-ohjelmaa” (420).